

HRVATSKI ZAVOD ZA MEDICINU RADA

Temeljem članka 74. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (N.N., br. 75/93.) utvrđene su zdravstvene ustanove na tercijarnoj razini odnosno državni zavodi. Prema definiciji državni zdravstveni zavodi su zdravstvene ustanove za obavljanje stručnih i znanstveno-stručnih zdravstvenih funkcija u sklopu prava i dužnosti Republike na području javno-zdravstvene djelatnosti, transfuzijske medicine, kontrole imunobioloških preparata, kontrole lijekova, imunoloških proizvoda, medicine rada, zaštite od zračenja i toksikologije.

Dok je većina spomenutih zavoda već u vrijeme donošenja ovog zakona uvelike djelovala, da pače neki od njih su iza sebe imali dugogodišnji uspješni rad, dotle je tri državna zavoda (za medicinu rada, zaštitu od zračenja i toksikologiju) tek trebalo osnovati. Jedan od njih je bio i Hrvatski zavod za medicinu rada. Iako su njegova uloga i zadaća definirane člancima 85., 86. i 87. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, trebalo je proći pune dvije i pol godine da bi se donijela Uredba Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Hrvatskog zavoda za medicinu rada.

Najveći problemi koji su se trebali riješiti u tom razdoblju bili su pitanje prostora i financiranja rada Zavoda. Za početak rada trebalo je pronaći adekvatan prostor koji bi zadovoljio i objedinio većinu potreba Zavoda kako se djelatnost ne bi obavljala na više različitih lokacija.

Nakon dugotrajnih traganja i pregovora prostor je konačno pronađen sa sjedištem u Zagrebu,

Avenija Većeslava Holjevca 22. Mnogima će se ta adresa učiniti poznatom. Prostor je, naime, unajmljen od Doma zdravlja Novi Zagreb i nalazi se u Zdravstvenoj stanici Siget. Iako je prostor i do sada bio zdravstveni, prostorije koje su dane na uporabu potpuno su prazne.

Drugi veliki problem (financiranje) djelomično je riješen potpisivanjem Sporazuma o suradnji na neodređeno vrijeme između Hrvatskog zavoda za medicinu rada i deset društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Sporazum je svečano potpisan 8. listopada 1996. godine u hotelu Sheraton i sada samo predstoji da obje strane ispune svoje obveze. Za osiguravajuća društva je to uplata sredstava, a za Hrvatski zavod za medicinu rada početak rada na preventivnoj zdravstvenoj djelatnosti.

Hrvatski zavod za medicinu rada je zamišljen kao vrhunska zdravstvena ustanova s polja medicine rada kojeg je uloga da:

- prati, proučava i unapređuje djelatnost specifične zdravstvene zaštite zaposlenika
- koordinira i stručno nadzire ordinacije medicine rada na području Republike Hrvatske
- provodi preventivnu zdravstvenu zaštitu iz djelokruga rada i u opsegu koji nisu u mogućnosti ordinacije medicine rada na terenu
- provodi statistička istraživanja s polja medicine rada

- planira, predlaže i provodi mjere za očuvanje i unapređenje radnikova zdravlja
- oblikuje doktrinu, norme i metode rada u zdravstvenom odabiru i praćenju zdravstvenog stanja radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada na području Republike Hrvatske, vozača svih vrsta motornih vozila, pomoraca, zrakoplovnog osoblja i drugih prometnih radnika
- vodi registar profesionalnih bolesti i nesreća na poslu
- pruža stručnu pomoć u izradi zakonodavstva te nadzire provedbu programa specifične zdravstvene zaštite radnika
- sudjeluje u predlaganju programa mjera zdravstvene zaštite i nomenklature dijagnostičkih i terapijskih postupaka vezano uz specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika
- sudjeluje u dopunskom stručnom osposobljavanju radnika s polja medicine rada.

Zdravstvenu djelatnost Zavod će obavljati u dvjema organizacijskim jedinicama, a to su: Odjel za specifičnu zdravstvenu zaštitu, prometnu medicinu i industrijska otrovanja i Odjel zrakoplovne medicine za civilno zrakoplovstvo. Zavod neće imati svojih vlastitih kreveta već će se kapaciteti stacionara potrebnih za dijagnostiku, promatranje i liječenje profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom organizirati prema potrebi zakupom u jednoj od zagrebačkih bolnica.

Vlada Republike Hrvatske imenovala je i Upravno vijeće Zavoda na čijem je čelu predsjednica Hrvatskog društva za medicinu rada doc. dr. sc. Jadranka Mustajbegović, a Ministarstvo zdravstva imenovalo je prim. dr. Igora Jelčića dosadašnjeg ravnatelja Zavoda za prometnu medicinu i psihologiju prometa v.d. ravnateljem Hrvatskog zavoda za medicinu rada.

Iako za sada Zavod ima zaposlenog samo ravnatelja, planira se zaposliti cijeli niz stručnog kadra. Treba napomenuti da je u medicini rada pristup uvijek bio multidisciplinaran, tako da će uz specijaliste medicine rada te specijaliste drugih specijalnosti u Zavodu svoje mjesto naći i psiholog, toksikolog, diplomirani inženjeri biokemije, laboratorijski tehničari, medicinske sestre i tehničari te prema potrebi i profili drugih struka.

Što konkretno i u praksi znači za poslodavca, a i za radnika osnutak Hrvatskog zavoda za medicinu rada? U prvome redu to će biti ustanova gdje će u svezi sa zdravstvenom zaštitom radnika na jednom mjestu moći dobiti sve vrste informacija i za cijelu Republiku Hrvatsku. To je naročito važno u kontekstu primjene novog Zakona o zaštiti na radu u kojem je dano značajno mjesto djelatnosti i službama medicine rada. Dakle, Hrvatski zavod za medicinu rada bit će zdravstvena ustanova otvorenog tipa koja će odgovarati na potrebe zaposlenih, ali i na potrebe poslodavca. Da li je radno mjesto s posebnim uvjetima rada ili ne, da li postoji posebna opasnost za reproduktivno zdravlje zaposlenih, da li je bolest profesionalna ili ne, i na još cijeli niz drugih pitanja koja se odnose na zdravlje radnika i zaštitu na radu dat će odgovor novoosnovani Zavod. Pri tome ne treba zaboraviti njegovu ulogu arbitra u nejasnim slučajevima ili u slučajevima gdje zaposlenik ili poslodavac nisu zadovoljni prije donijetim odlukama i ocjenama bilo specijalista medicine rada, izabranih doktora, kontrolora i liječničkih komisija Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ili drugih osiguravajućih zavoda kod kojih su osigurani za slučaj profesionalne bolesti i nesreće na poslu.

Koje će ostale poslove Zavod obavljati ovisi u prvome redu o interesima zaposlenika i poslodavaca. Zato je ovo ujedno i poziv na suradnju svima koji smatraju da mogu pridonijeti što boljem radu Zavoda.

*Mr. sc. Vlasta Dečković-Vukres. dr. med.
Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb*